

Biztonságos a nemzetiségi regisztráció

Az Alapjogokért Központ megvizsgálta, hogy egy választópolgárt tudta nélkül regisztrálhat-e másvalaki az országgyűlési választásokra a nemzetiségi névjegyzékbe úgy, hogy arról az érintett személy nem értesül és így szavazatát nem is adhatja le országos pártlistára. A Központ arra a következtetésre jutott, hogy egyes, nemrégiben kihirdetett és már hatályba lépett rendeletmódosításoknak köszönhetően már kizárhatóak a nemzetiségi névjegyzékkel kapcsolatos kérelmekkel összefüggő visszaélések. Bár a korábbi szabályozás valóban nem írta elő kötelező jelleggel ilyen esetben az érintett lakcímére küldendő, vonatkozó értesítést, a rendeletmódosítások ezt a hiányosságot pótolták. Ennek alapján a választási iroda döntését a kérelmező lakcímére is meg kell küldeni, így ha valaki a személyes adataival való visszaélés folytán bűncselekmény áldozatává válna, akkor is időben értesül a visszaélésről és kérelmezheti a nemzetiségi névjegyzékből való törlését. Emellett a kérelmet más nevében benyújtó cselekményével halmazatban személyes adattal való visszaélést, közokirat-hamisítást és választás rendje elleni bűncselekményt is megvalósít.

A magyarországi nemzetiségek parlamenti képviseletét az Alaptörvény, illetve az arra épülő választási törvények és rendeletek szabályozzák.¹ Ezen jogszabályok alapján a honos 13 nemzetiség kisebbségi önkormányzatai nemzetiségi listát állíthatnak, amennyiben összegyűjtik az adott nemzetiségi választópolgárok egy százalékának ajánlását – de maximum ezerötszázat. Egy kisebbségi önkormányzat természetesen csak egy listát állíthat, mely egy, ún. „kedvezményes mandátumot” szerezhets, további képviselői helyekre ugyanazon szabályok alapján jogosult, mint az országos pártlistát állító pártok, jelölő szervezetek.²

A nemzetiségek parlamenti képviselete szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy a kisebbségi önkormányzatok által állított listáról olyan mandátum keletkezzen, mely mögött „valódi”, az adott kisebbséghez tartozó választópolgár által leadott szavazat áll. Ehhez elengedhetetlen volt, hogy az új szabályozás – építve a helyi kisebbségi önkormányzati választásokra történő regisztráció korábbi tapasztalataira – megteremtse az országgyűlési választásokra vonatkozóan is a „nemzetiségi névjegyzékbe” történő felvétel lehetőségét, a nemzetiségi választópolgárként történő nyilvántartással kapcsolatos kérelmek szabályozását. A vonatkozó, jellemzően adminisztratív szabályozás részletei azért is fontosak, mert az országgyűlési választásokra is kiterjedő hatállyal nemzetiségiként regisztrált állampolgár csak nemzetiségi listára adhatja le egyik szavazatát, országos pártlistára nem (egyéni képviselőjelöltre természetesen a nemzetiségiként nem regisztrált állampolgárokhoz hasonlóan szavazhat).

Az új rendszerben így a magyarországi lakcímmel rendelkező állampolgárok kérhetik nemzetiséghez tartozásuknak bejegyzését a központi névjegyzékbe, illetve a bejegyzés törlését.³ A bejegyzés és a törlés elhatárolása fontos, ugyanis a vonatkozó kérelem alapesetben a nemzetiségi önkormányzati választásokra vonatkozik, azonban a kérelmező egy adott nemzetiség megjelölése és az ahhoz tartozást kifejező nyilatkozata mellett kérelmezheti, hogy „nemzetiségi névjegyzékbe” vétele az országgyűlési képviselők választására is kiterjedjen.⁴ Magát a kérelmet az érintett benyújthatja a helyi választási irodánál személyesen, illetve online a valasztas.hu-n vagy az Ügyfélkaput használva.⁵ A kérelemnek tartalmaznia kell az illető (születési) nevét, születési helyét (kerületi szinten), anyja nevét, személyi azonosítóját,

valamint – opcionálisan – értesítési címként e-mail címet, faxszámot vagy postai címet is – mely utóbbi el is térhet hivatalos lakcímétől.⁶ A bejegyzésre irányuló kérelmet legkésőbb a szavazást megelőző tizenhatodik napig, a törlésre irányulót legkésőbb a szavazást megelőző második napig lehet benyújtani. A kérelmek elbírálására vonatkozó határidők is különböznek: míg előbbit annak beérkezésétől számított öt napon belül, addig a törlésre irányulót legkésőbb a szavazást megelőző második napig kell elbírálni.⁷ Tehát ha valaki bűncselekmény következtében felkerül a „nemzetiségi névjegyzékbe”, akkor lehetősége van arra, hogy a szavazást megelőző tizenhatodik naptól számítva még 14 napig kérelmezze törlését.

Ahhoz természetesen, hogy valaki a határidőket betartva benyújthassa módosítási vagy törlési kérelmét, (időben) értesülnie is kell a választási iroda bejegyzésre vonatkozó döntéséről. A hatályos törvényi szabályozás az esetleges „hibák” kiküszöbölésére több szűrőt, illetve biztosítékot írt elő. Egyrészt a választási irodák a kérelmeknek csak akkor adhatnak helyt, miután az abban szereplő adatokat összevetették a polgárok személyi és lakcím adatait tartalmazó nyilvántartással – és megállapítják azok egyezőségét.⁸ Másrészt, ha a kérelmező értesítési címként e-mail címet vagy faxszámot adott meg, úgy a választási iroda köteles az illetőt – vagyis azt, aki a kérelemben kérelmezőként van feltüntetve – határozatáról hivatalos iratként a központi névjegyzékben szereplő értesítési címére, ennek hiányában lakcímére kiértesíteni.⁹

A szabályozás valójában ez utóbbi ponton tartalmazott hiányosságot: míg ugyanis a kérelmező háromféle – postai, e-mail és fax – értesítési címet is megadhat, addig a kötelező postai „visszaértesítés” a törvény alapján csak azokra az esetekre vonatkozik, amikor az illető az értesítést amúgy e-mail címére vagy faxszámára kérte. Azaz abban az esetben, ha valaki pl. a „nemzetiségi névjegyzékbe” történő felvételre irányuló kérelmet nyújtott be és értesítési címként egy, a kérelmező lakcímével nem azonos postacímet adott meg, akkor a törvény nem tette egyértelművé, hogy a választási iroda köteles kiküldeni határozatát a megjelölt postai értesítési cím mellett a hivatalos lakcímre is. A módosított rendeletek azonban jelenlegi formájukban egyértelműen előírják, hogy a választási iroda valamennyi döntését a kérelmező lakcímére is meg kell küldeni.¹⁰ Így a kérelemben feltüntetett állampolgár mindenképpen értesül a folyamatról.

A választási eljárási szabályozáson felül fontos kiemelni a büntetőjogi oldalt is. Ugyanis abban az esetben, ha valaki más nevében – akár postai úton, akár online – kérelmet nyújt be nemzetiségi választópolgárként történő nyilvántartással kapcsolatban, akkor az illető halmazatban egyidejűleg valósítja meg a személyes adattal való visszaélés, a közokirat-hamisítás és a választás rendje elleni bűncselekmény törvényi tényállásait.¹¹ Ilyen esetben akár négy és fél év szabadságvesztés büntetés is kiszabható. Emellett tekintettel arra, hogy online regisztráció esetén IP-cím alapján könnyen be is azonosítható a más nevében kérelmező, így a gyakorlati előfordulása a visszaéléseknek – a többszörös visszatartó erő és a módosított rendelet miatt – kizárható.

Fentiek összevetéséből tehát megállapítható, hogy egyrészt az esetleges visszaélésről az új, módosított szabályozás alapján az érintett – tehát akinek nevében a kérelmet benyújtják – minden esetben és időben értesül, így kérelmezheti a „nemzetiségi névjegyzékből” történő törlését, másrészt pedig a kérelmet más nevében benyújtó – amellett, hogy cselekményével célt nem ér – három büntetőjogi tényállást is kimerít.

¹ Magyarország Alaptörvénye 2. cikk (2) bek.

Az országgyűlési képviselők választásáról 2011. évi CCIII. törvény (Vjt.)

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.)

17/2013. (VII. 17.) KIM rendelet

28/2013. (XI. 15.) KIM rendelet

² Az összes országos – tehát párt- és nemzetiségi - listás szavazatot el kell osztani kilencvenhárommal, és az eredményt tovább kell osztani négygyel; az így kapott hányados egész része a kedvezményes kvóta. Az országgyűlési képviselők választásáról 2011. évi CCIII. törvény (továbbiakban: Ve.) 14.§ (3) bek.

³ Kiemelendő, hogy pl. a magyarországi lakcímmel nem rendelkező „határon túli” magyar állampolgárok nem kérelmezhetik nemzetiségi névjegyzékbe vételüket. Ve. 85.§ (1) a) pont

⁴ Ve. 86.§

⁵ Ve. 91.§ (1) bek.

⁶ Ve. 92.§ (1) bek.

⁷ Ve. 94.§ (2) b) illetve 248.§, 249.§ (1) a) és b) pontok

⁸ Ve. 93.§ (1) bek.

⁹ Ve. 95.§ (1)-(3) bek. A 95.§ (3) bekezdése a postai úton történő értesítés kapcsán utal vissza és rendeli alkalmazni a választási bizottságok döntéseinek közlésére vonatkozó 48. § (3) bekezdését

¹⁰ A közigazgatási és igazságügyi miniszter egyes választással összefüggő miniszteri rendeletek módosításáról szóló 2/2014. (I. 16.) KIM rendelet 1.§ és 3.§

¹¹ A Büntető Törvénykönyvről 2012. évi C. törvény 219.§, 342.§, 350.§